

ES SÀIG

ALGAI

Íúm. 106 - OCTUBRE de 1989 - Preu: 100 ptes.

Dibuix de Marta Marugán.

EDITORIAL

ELS TORRENTS

Torrent. -Curs d'aigua temporal, de règim irregular, característic dels pendissos pronunciats i dels vessants de muntanya, pels quals davalla en funció de precipitacions estacionals o ocasionals. (GEC).

Que els torrents són de règim irregular, que depenen de les precipitacions, que normalment estan secs i que només corren quan plou amb certa intensitat són uns fets ben coneguts, ningú els ignora. Però a vegades, per desídia o per raons d'especulació, els homes obliden aquests fets i són els culpables o els còmplices d'uns desastres que mai no s'haurien produït.

Es cert que en aquest país nostre no sap ploure: tant li és estar-se anys donant-nos la pluja a gotes com amollar-la a portadores inundant camps, tallant les comunicacions, provocant pèrdues econòmiques considerables i, fins i tot, duent-se'n vides humanes. És el que ha passat fa poc a Mallorca i a altres indrets apropats; i, si bé hem d'acceptar com a inevitables aquests esclats i violència de la naturalesa, és una inconsciència no preveure i atenuar les seves conseqüències i és una enormitat ajudar a la seva acció devastadora. No és perdonable, per exemple, construir, i deixar construir, hotels i vivendes en el llit d'un torrent.

Però, a més, els torrents s'han de tenir nets; tothom coincideix que la brutor que hi havia acumulada ha contribuït a taponar ponts provocant embussos que han fet més importants les destrosses. Tothom s'ha afanyat a llevar-se culpes parlant de competències sobre els torrents que gairebé sembla que no són de ningú. El Govern Balear ha parlat de 600 milions de pessetes gastats en neteja de torrents; si ens atenem als resultats, o bé aquests treballadors guanyen sous fabulosos per la seva feina o bé no en fan ni brot i s'enduen la pauma en un país que ofereix espècimens insignes en el camp de la ganduleria. En podríem enviar una remesa al Japó a veure si allà l'exemple de la feineria nipona aconseguix un miracle.

Referint-nos a Algaida, malgrat la importància de les pluges, no es pot parlar de desastres. L'especulació i la febre de construir casetes no ha arribat al punt d'edificar-les dins els torrents. Però les pluges han posat de manifest deficiències i brutícia en els torrents, que en temps passats es mantenien nets fins al punt de servir, qualcun d'ells, com a vies de comunicació inclús per al trànsit rodat. Ara estan bruts d'esbatzers, de plàstics i de fems de tota classe i convendria -una vegada superat això de les competències- que es deixassin en condicions de complir amb la funció que els ha assignat la naturalesa.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear
d'Algaida.
Revista mensual. D.L.P.M.1980
Domicili: Rei, 1. Algaida.
Imprimeix: Apóstol y Civilizador. Petra.
ES SAIG només es responsabilitza de l'editorial.

Dirigeix: Delfí Mulet
Administra: Llorenç Oliver
Mecanografia: Mireia Mulet
Col.laboren: Andreu Oliver, Pere Mulet,
Alexandre Pizà, Joan Trobat, Joan Mulet,
Biel Sastre, Guillem Andreu, Xesc Oliver,
Miquel Fiolet, Víctor Andreu, Víctor
Mulet, Miquel Serra, Biel Bibiloni.

ALGAIDA L'ANY 1935

La informació que segueix a continuació l'hem tret del llibre "Información estadística ilustrada de Baleares. 1935", editat pel "Bureau internacional de expansión del Comercio y de la Industria". La relació és curiosa perquè ens permet conèixer quins eren els comerços i botigues del nostre poble aquell any; sembla que no està feta amb massa cura ja que podreu observar qualche llinatge mal transcrit.

Aquesta informació ens l'ha proporcionada el bon amic Rafel Coll, al qual agraim la seva col.laboració.

Algaida

Villa de la isla de Mallorca, partido judicial de Palma.

ABACERIAS

Capellà (Vda. de Antonio).
Noguera (Bernardo).
Torongí (Juan).
Trobat (Agustín).

ABOGADOS

Clar (José).

ALBARILES (Maestros)

Bibiloni (Pedro).
Oliver (Antonio).
Puigserver (Sebastián).

ALMENDRAS (Cosecheros de)

Fullana (Antonio).
Grau (Francisco).
Trobat (Agustín).

AUTOMOVILES DE ALQUILER

Mertz-Cuart.

AVES Y CAZA

Capella (Cristóbal).
Fullana (Antonio).
Grau (Francisco).

BARBERIAS

Boguera (Bartolomé).
Pericás (Mateo).
Pou Capellà (Juan).
Sastre (Nadal).

BICICLETAS

Juan (Onofre).

CAFES

Bibiloni (Miguel).
Capellà (Gabriel).
Gomai (Onofre).
Janer (Jaime).
Janer (Pedro).
Pericás (Antonio).
Pou (Felipe).
Trobat (Antonio).

CARNICERIAS

Gómez (Antonio).
Janer (Miguel).
Janer (Pedro).
Roig (Bartolomé).

CARPINTERIAS

Ballerter (Guillermo).
Oliver (Jaime).
Pou (Pedro).
Puigserver (Jaime).

COMISIONISTAS

Ballester (Mateo).
Pons (José).

CONFITERIAS

Mulet (Miguel).

DROGUERIAS

Trobat (Agustín).

ELECTRICIDAD (Fábricas de)

Oliver (Pedro).

FARMACIAS

R. Martorell (Pedro).

FERRETERIAS

Trobat (Antonio).

FONDAS

Pericás (Antonio).

GANADOS (Tratantes de)

Cantónops (Antonio).
Lloneros (Jerónimo).
Nadal (Antonio).
Trobat (Agustín).
Verd (Mateo).

GUARNICIONES

Crespí (Bernardo).
Martorell (Juan).

HARINAS (Almacenes de)

Fullana (Antonio).
Garán (Francisco).
Oliver (Juan).
Tomás (Bartolomé).
Trobat (Antonio).

HARINAS (Molinos de)

Oliver (Pedro).

HERRADORES

Antich (Lorenzo).
Ferragut (Nicolás).
Juan (Jaime).

HERRERIAS

Ferragut (Nicolás).
Gelabert (Andrés).
Juan (Onofre).
Oliver (Juan).

HIGOS (Alms.)

Capella (Cristóbal).
Llull (Antonio).

HOJALATERIAS

Bonnin (Pedro).

HUESPEDES (Casas de)

Pericás (Antonio).

MEDICOS

Mateu (Rafael).
Moragas (Pedro).
Verger (Guillermo).

MODISTAS

Capella (Antonia).
Gelabert (P.).
Juan (Catalina).

NOTARIOS

Clar (José).

PAN (Hornos)

Mulet (Miguel).
Tomás (Miguel).

POSADAS

Martorell (Juan).

SOCIEDADES

Casino Patriótico.
Juventud Recreativa.

TEJIDOS

Ballester (Mateo).
Oliver (Miguel).
Pons (José).

VETERINARIOS

Contestí (Damián).
Bibiloni (Miguel).
Gomila (Onofre).
Pericás (Antonio).
Pou (Felipe).

VINOS (Fábricas de)

Ballester (Mateo).
J. Cardella (Vda. de).
Janer (Jaime).
L. Capellà (Viuda de).
Munar (Antonio).
Oliver (Juan).
Pou (Felipe).
R. Cardell (Pedro).
Rosa (Concepción).

ZAPATERIAS

Capella (Lorenzo).
Capella (Pedro).
Rosa (Mariano).
Trobat (Francisco).

M'HAN DIT QUE DIUEN

No hi ha dubte que una de les notícies que durant aquest passat mes de setembre va merèixer més comentaris, per molta gent, fou la perforació que l'Ajuntament ha fet per la part de Son Micola, a la carretera vella de Lluçmajor, cercant aigua. La majoria ja no recordava que l'acord de perforar cercant aigua es va prendre durant l'anterior consistori, és a dir, que al manco fa més de dos anys i mig. No sabem com haurà acabat l'assumpte, si hi haurà molta o poca aigua; el fet, emperò, és que a la fi s'ha pres una decisió que demostra unes ganes d'enfrontar el problema de manca d'aigua al poble.

Són bastants els comentaris que troben que no és just que només una part d'Algaida tenguí aigua corrent. És clar que molts que en tenen es queixen de que quan la necessiten més, que és a l'estiu, no en tenen casi mai; però aquest és un altre tema. Bé, tornant allà on érem, hem sentit, altra vegada, parlar d'aigües netes i brutes, i dels problemes que hi haurà, sobretot pel clavegueram, que assusta a molta gent pels problemes que comporta. Les eleccions municipals són encara lluny, però podeu estar segurs que llavors tot seran promeses, de fer-ho i amb poc cost; ja veureu com, ens diran, tot ho pagarà el Consell o el Govern o qui sigui, però diran que al poble ens costarà poc. I també és possible que ens ho prometin durant aquest mes d'octubre, a les eleccions generals...

Una obra que està fent el nostre Ajuntament és la que anomenen la "Residència dels vells", i que no sabem quin nom li dóna l'Ajuntament de forma oficial. Poques vegades una obra ha estat seguida per tanta gent amb tant d'interès. No crec que puguin robar gens de material, ja que casi sempre hi ha qualcú que mira com va la cosa, especialment gent de la tercera edat, que, és clar, no té massa més coses que fer, i així s'entretén i fan plans pel seu futur. Ens digueren qui no està molt satisfet d'aquest edifici, perquè va sentir que no havia de ser tot per ells, pels vells. No s'ha dit molt clarament quina serà la finalitat de tot l'edifici, però molts troben que allà hi hauria d'haver lloc per més gent que els vells, com és ara sales o llocs de reunió per a totes les entitats culturals o esportives del poble.

Per cert que hem sentit parlar d'escisions dins els vells, sobretot degut a les excursions. La veritat és que es passegen molt, i bé que fan. El que molts ja no troben tan bé és que moltes de les seves excursions es converteixin en un bon dinar o sopar, i poca cosa més.

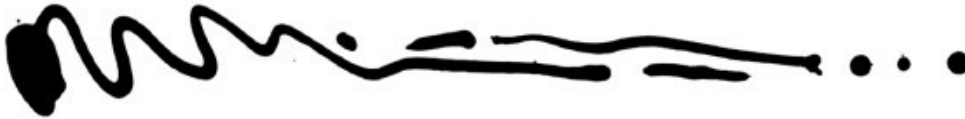
Com que fa temps que no en parlam, podríem tornar al tema dels pins del poble. Ara que ha passat l'època de les trampes sexuals, convendria enterar-se de quin és el procés següent, a fi de no quedar a mig camí en la lluita contra la plaga.

Fa un grapat de mesos que l'Obra Cultural d'Algaida no té local, i ha de fer les seves activitats a altres llocs. La darrera que es va fer, els Monòlegs de na Glòria, fou al Moll d'En Xina, i els que hi assistiren sortiren francament satisfets per l'actuació i pel lloc on es va fer. Dificilment el poble podrà agrair al propietari, Víctor Andreu, el favor que ens fa a tots deixant-nos disposar d'aquell moll, reformat amb un gust extraordinari. Un dels actes que s'hi va fer, recordau-ho, fou la presentació del número cent d'aquesta revista, i els comentaris també foren unànims: el marc de la presentació era insuperable.

Els caçadors darrerament van "cop-pius", perquè la malaltia dels conills sembla que ha pegat a matar i quasi no n'ha deixats. Ara que, deia un, el mal no ha pegat a les llebres, i n'hi ha que en mengen a voler, i ben bones que són. Ara ja esperen els torts, a veure si salven la temporada.

Un tema de cada any és el vi en arribar aquests dies de tardor. Enguany sembla que ha vingut un poc més prest que altres anys, i diuen que la verema ha estat millor que l'any passat. Moltes converses de cafè han estat damunt aquest tema, i és curiós com es va donant més importància a coses que abans no es tenien en compte (netedat, anar alerta al raïm un poc perdut o podrit, vigilar el grau de fermentació,...) i es van perdent velles idees o tradicions, com és el treure el vi en di-vendres, que abans era quasi un pecat, i ara ja no es mira. El fet és que, diuen els entesos, els vins particulars han millorat molt a Algaida.

UN SORD

TV3 CONTRA TVV?

El Govern central ha decidit (i això vol dir "ordenat") que a València no s'ha de veure TV3. No importa el que pensin els valencians, que, com ja va passar aquí, es varen haver de pagar de la seva butxaca els repetidors necessaris per tal de rebre les emissions de TV3. Aquests repetidors ara seran precintats per Madrid.

Ja quan, ara fa un any, TV3 va inaugurar el seu segon canal, el Canal 33, el Govern central, des de la seva TV, va emetre unes ones que n'interferien la seva recepció. Tot Catalunya se'ls va tirar a sobre i a Madrid, que un cop més no tenien raó (les accions dictatorials mai no en tenen), varen haver de claudicar i ara al Principat, i sembla ser que aviat aquí, poden veure el Canal 33.

Però l'experiència és un grau i es varen aprendre bé la lliçó. Per això zquesta vegada, amb tota la mala llet que els caracteritza, han preparat el terreny perquè el conflicte sigui entre la TVV (Televisió valenciana) i TV3. Us ho explico ràpidament.

A València aconseguen tots els

permisos necessaris per muntar la seva pròpia televisió autonòmica (TVV). Al darrer moment, el Govern central li canvia la freqüència que en un principi li havia assignat per la mateixa que fa servir TV3. Quan, el dia 4 de setembre, TVV comença a emetre les dues TV s'interfereixen l'una a l'altra, i els valencians no les poden veure.

D'això només n'hi ha un, de responsable, i tots sabem qui és: el govern de Madrid. Però al diari Avui del dia 7 de setembre hi havia un article que ja ens avançava la possibilitat que els valencians, per tal de poder veure la seva TVV, es posassin en contra de TV3, ja que als seus ulls és aquesta i no cap poder central qui n'impedeix la perfecta recepció. I, efectivament, el dia 8 veig la notícia que Ràdio-televisió Valenciana ha fet un comunicat en què acusa TV3 d'impedir l'arribada de TVV en condicions normals als telespectadors de la Comunitat Autònoma Valenciana. Al manco d'entrada, a Madrid han aconseguit el seu propòsit. Ara ens toca a tots de lluitar per impedir-ho.

VÍCTOR MULET

CALAIX DE SASTRE

EL GOVERN SOCIALISTA CONTRA LA LLIBERTAT D'INFORMACIÓ

Josep Pla ens ha deixat una obra literària extensíssima i valuosíssima. Tots els temes foren analitzats, esmicolats per la seva intel·ligència irònica i controvertida. Va escriure de tot i sobre tot, i per tant de i sobre els televisors: "El millor d'aquests aparells és el silenci que es produeix després d'haver girat l'interruptor". Els governants, prou que saben que el personal fa al consell de Pla el mateix cas que li fa la moixa: com si ploqués.

La UCD, amb el control de les informacions de TVE, ens donà una bona tassa del brou de la manca d'objectivitat. El PSOE ens en dona tassa i mitja, ben condimentada amb les manipulacions i censures més escandaloses i antidemocràtiques. Si durant una competició esportiva els espectadors xiulen els reis, els dirigents de TVE lleven el so dels micròfons d'ambient. I què ha estat, no res. Si pobles sencers es posen en vaga per la mort d'unes persones -si fossin de l'altre bàndol, TVE en diria assassinat- aquells dirigents manen informar de la bonança arribada després dels ruixats. I aquí i allà pau i glòria, com en temps del general.

Però, ja ho val, sempre hi ha bony o forat, la felicitat mai no és completa. Resulta que hi ha una televisió, TV3, que sí informà dels dos exemples anteriors. Resulta que TV3 arriba al País Valencià i a les Illes gràcies als esforços dels seus habitants, que s'escuraren la butxaca. Resulta que els valencians i els illencs no només veuen les imatges de TV3, sinó que també - miracle entre tots els miracles- entenen el que diuen els seus locutors i locutores, a pesar de parlar en una llengua tan estranya com el català. Resulta que...ja ha sortit el bony! Els del PSOE, com a bons metges amputadors que són, ja s'han posat a extirpar-lo.

El milió de valencians que abans veien TV3, ara ja no la veuen. El govern espanyol ha manat precintat els repetidors de TV3 instal·lats al País Valencià, i pagats amb doblers dels valencians per iniciativa popular. I per què el PSOE ha fet tal atemptat contra la llibertat d'informació del poble? Perquè a la TV Valenciana (TVV), casualment comandada pel PSOE, li han canviat la freqüència inicialment concedida, i a partir d'ara ha d'emetre casualment per la mateixa freqüència amb què arriben al País Valencià les imatges de TV3, casualment no comandada pel PSOE. Aquest diu: o TV3 o TVV, però no totes dues. I posats a triar, casualment ha triat la que diu la veritat, que casualment és la que ell comanda. Mirau que en són de casualitats!

Segons el PSOE, raons tècniques molt serioses són les que no fan possible rebre al mateix temps les dues imatges de TV. Entretant els valencians del Sud reien, perquè en aquella zona el senyal de TV3 arribava per una freqüència diferent de l'habitual: per uns dies, tant pogueren escoltar un "demà plourà, oi?" com un "xé, quin mullader!". Quedar públicament en evidència és la cosa que més irrita els detentors del poder. La tècnica de l'abús de força -la Guàrdia Civil ja ha clausurat el darrer emissor de TV3 al País Valencià- ha retornat les coses al seu estat natural. Per raons tècniques -és a dir per collons, i perdonau l'expressió- TV3 ja no es veu al País Valencià.

Els premis d'Honor de les Lletres Catalanes -entre ells els mallorquins Josep Maria Llompart i Francesc de Borja Moll; l'eivissenc Marià Villangómez i els valencians

Joan Fuster, Vicent Andrés Estellés i Enric Valor- han enviat una carta al president del govern espanyol on li demanen que deixi veure TV3 als valencians, així com TVV als ciutadans de Catalunya. Li recorden uns detallets sense importància. Que allà on són de veres l'Europa democràtica poden veure sense entrebancs les televisions dels territoris veïns. Que la Constitució, ves per on, diu que l'estat ha de facilitar la comunicació cultural entre les Comunitats Autònomes. Que la Declaració Universal dels Drets Humans proclama el dret a cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà d'expressió. Que...I en Felipe, no res: com si plo-gués. Que brams d'ase no arriben al cel, deu haver pensat entre rialletes.

EN CALAIX DESASTRE

FIGUES DE MORO

Havia escollit, sens dubte, la pitjor hora per anar a comprar. Els alta-veus d'aquell supermercat recordaven insistentment rebaixes i ofertes temptadores. Estava ple de gent i de renous que feien de la compra una autèntica desventura. En el racó de la fruita, tot de colors, es permetien triar, tocar i omplir bosses. Em vaig descobrir astorada davant un caramull de figues de moro. Sí, estic segura que eren figues de moro. Però el més increïble era el seu preu: 1595 pessetes el quilo. Mil cinc-cents noranta-cinc?

Dins la meva memòria hi vaig trobar molts de records de figues de moro. Era molt nina quan quasi no gosava entrar en el corral de les figueres, gairebé plenes de teranyines, perquè caminava amb por per damunt les fulles caigudes mentre els galls hi corrien falaguers. Record també haver acompanyat qualcú a dur un poal ple de figues de moro a aquell porc que s'engreixava amb esmena per fer unes bones matances. De nina, vaig veure pelar figues de moro amb manya i rapidesa fins a omplir un bon plat. No he oblidat, tampoc, aquells berenars silenciosos quan, asseguts voltant una taula de marbre blanc, el primer que es tastava eren aquelles figues colli-des abans de prendre l'escalfor del sol del matí. I a l'hivern, quan el forn tenia massa furiada, una fulla de figuera collida amb ulls previsors apagava més o manco el caliu segons convenia. Algú em va contar, també, que en temps del Moviment se'n va arribar a fer confitura, de figa de moro, perquè era dolça i no necessitava sucre. ¿I no ha sentit qualcú parlar d'un xarop de figa de moro que, segons diuen, curava de la cucurutxa?

De tot això, ja ho sabem, en queda poc. El que tenim avui són tanques on no es tomen les ametlles perquè el quilo es paga a setanta-cinc pessetes. Idò, ja ho veis, les figues de moro no van al mateix preu que les ametlles, ni al doble, ni deu vegades més. Van a 1595 pessetes.

A aquella Mallorca d'un temps, d'economia bàsicament agrícola, pre-tu-rística i pagesa, d'aquestes figues de moro en donaven als porcs.

NOTICIARI

MOLÍ D'EN XINA: TALLER DE GRAVAT

Del 2 a l'11 d'octubre es realitza al Molí d'En Xina un taller de gravat sobre planxa metàl·lica (calcografia), sobre fusta (xilografia) i sobre altres materials alternatius, impartit per Marta Marugán -l'autora del dibuix de la portada d'aquest mes- i per Ricard Martínez-Pinyol.

Les dues fotografies corresponen a les cunetes del carrer de Sa Tanqueta, fetes abans i després de la seva neteja. Obviament entre la fotografia de l'esquerra i la de la dreta hi ha una sensible diferència: la primera passa ha estat donada. Ara s'ha de completar la feina; els veïnats de l'esmentat carrer somnien truites: poder passejar-hi tranquil·lament sense perill ni de cotxes ni de trevalades. Veure les cunetes tapades i les voravies fetes és el que sospiren els sofrits tanqueters.

PLUVIOMETRE

Hem tengut pluges abundants: el darrer dia del mes d'agost varen caure 80'3 litres i durant el mes de setembre hem arribat als 79'3. Això fa un total de 160 litres en el període d'un mes, encara que estiguin repartits ens dos mesos diferents.

Pel que fa a l'any agrícola 88-89 -de dia 1 de setembre a dia 31 d'agost- el total de pluges és de 434 litres. És clar que aquesta quantitat és falsa, perquè hi hem d'incloure els 80 litres de dia 31 d'agost que, si bé estadísticament corresponen a l'any 88-89, en la pràctica ja afecten al 89-90. Descomptant aquests 80 litres, l'any agrícola que hem acabat és molt pobre en aigua.

Aquestes dades ens les ha proporcionades, com sempre, l'apotecari Gabriel Martorell.

Les abundants pluges caigudes ens han recordat les que hi va haver l'any 55 que molta gent encara recorda. Aquelles inundacions del 55 anaren seguides d'una nevada molt forta, persistent i perjudicial pel febrer del 56. Esperem que la història no es repeteixi. Recordant aquell fet, hem cregut oportú oferir-vos unes gloses que sobre l'esdeveniment va compondre aleshores -l'any 56- mestre Llorenç Marquès. Segurament recordareu aquest home, cec, molt aficionat a la glosa i a la música, que va ser una figura molt representativa del nostre poble. La glosa diu així:

L'any mil nou-cents va seguint
amb sos dies i setmanes
i si vas a Algaida demanes
quan va fer aquelles aigades
amb ses finques espenyades
era l'any cinquanta i cinc.

Es temps no mirava prim,
'mollava aigo a tonelades
fins que és quedaren pelades
i altres amb pedres muntades
i ara espenyat heu tenim.

L'any cinquanta-cinc dugué
mala llavor i mala herba;
dia nou a dins setembre
un fibló d'aigo va fer
i moltes parets se'n dugué,
terra i arbres per revenja
i per això tot lo que penja,
si cau, heu paga s'obrer.

L'any cinquanta-cinc parlà
i va dir an el cinquanta-sis:
Mallorca és un paradís
i tu i jo l'hem de matar.

L'any cinquanta-sis rebent
un temporal presentà,
neu i vent mos va donar
i va esser molt més dolent,
i si preguntau a la gent
ningú no l'alabarà
ni a sa montanya ni es pla
ni tampoc p'es continent.

Es febrer va esser traïdor
i la duia regordada,
va tirar una neuada
i era per matar es pastor,
euveies i passador,
i altre tant de novellada,
i amb aquesta llanderada
també ferí es conrador.

Garrovers, ametlers i faves
tot va quedar secorrat,
i es camp va quedar gelat
i desconcordi per ses cases,
no és igual si tu errases
o des mal temps arrasat
no heu pots posar dins es sac
i és un mal passar-ho amb noves,
ni ses metles ni garroves
no en pogueren collir cap.

Molta de gent comprà abono
per ses terres abonar,
i sa neu també espenyà
tots es figuerals de moro.

Figueres de moro bones,
totes les va destrossar
per allà on va passar,
i tu me diràs lo que hi trobes,
es mal temps són unes coses
que nengú pot aturar.

Figueres de crestià
també quedaren baldades,
ses llimoneres cremades
de sa neu que va tirar;
i es pagès ha de mirar
i ha de sofrir ses cinglades
i si acaba ses pasterades
per menjar haurà de cercar.

L'any mil nou-cents va posar
l'any cinquanta-sis en forma,
d'aquella mala de fondre
molta neu hes de tirar;
i dia tres va començar
i dia deu duia més orde,
es febrer no va fer bonda
i s'anyada mos matà.

Si voleu sebre qui és
s'autor d'aquesta glosada
és un homo qui pensava,
d'Algaida en Llorenç Marquès,
i el qui el té i llegeix
heu porà dir tal vegada:
té sa victòria gonyada
i Déu del cel qui el protegeix.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Gabriel Bibiloni Sastre.
Va morir dia 3 de setembre
als 77 anys.

Rafel Pujol Sastre. Morí
dia 5 de setembre. Tenia
77 anys.

Maria Oliver Mulet. Va
morir a Pina dia 11 d'a-
gost als 85 anys d'edat.

NAIXEMENTS

Maria Roig Paredes, filla de Concepció
i Bartomeu. Va néixer dia 24 d'agost.

Aina-Maria Pedregosa Miralles, filla
de Francesc i Margalida. Nascuda dia 14
de setembre.

El mes passat hi va haver en aquesta
secció un error que lamentam i del que
segurament vos adonàreu. Les fotografies
dels difunts Jaume Nadal Capó i Llorenç
Oliver Oliver varen sortir canviades.
Nos demanam disculpes per aquesta equivo-
cació deguda al muntatge que ens fan
a la imprenta.

SALUT

REFREDAT COMÚ

Es tracta d'una infecció catarral aguda, generalment sense febre, de les vies respiratòries, amb participació de nas, vies paranasals, gargamella i laringe i, amb manco freqüència, de tràquea i bronquis. La seva causa és un virus; s'han establert un centenar de tipus de rinovirus seroespecífics i encara en queden molts per especificar.

El refredat comú guarda una relació amb les estacions; per això, segons quina sigui l'estació predomina una o altra classe de virus.

Es creu que hi ha certs factors que poden desencadenar els refredats o ajudar a la seva aparició: fatiga excessiva, trastorns emocionals, trastorns al·lèrgics naso-faringis, a la meitat del cicle menstrual, etc. Una vegada instaurat el refredat, hi sol haver complicacions com otitis i sinusitis, que solen ser degudes a les bacteries patògenes que s'estableixen a la naso-faringe.

El començament sol ser brusc, després d'un període d'incubació de 2-3 dies; sol començar amb dolor a la gargamella, etxems, rinorrea (mucositat abundant) i malestar general; comunment, no va acompanyat de febre; en els lactants i nins petits sí que hi pot haver febre de 38-39°C, com també quan les secrecions es fan més espesses; la tos sol durar unes setmanes. Si no hi ha complicacions, els símptomes solen desaparèixer en un període de quatre a deu dies.

Degut al gran nombre de tipus de virus que poden produir el refredat comú, és impossible poder fabricar una vacuna amb tots ells de forma que tenguem una fiabilitat del 100%; no obstant, es prepara una vacuna amb els virus que es preveu que poden aparèixer durant l'any i sol tenir uns resultats acceptables; com a regla general es recomana a personal sanitari i a persones en les quals es podrien produir complicacions com cardiòpates i altres.

Pel que fa al tractament es recomana un ambient calent, comòde; es recomana el repòs en casa als malalts febrils.

Els antibiòtics no afecten el virus, per la qual cosa el seu ús només s'ha d'aplicar quan es produeix una complicació bacteriana.

EUCALYPTUS GLOBULUS EUCALIPTUS (ARBRE DE LA SALUT)

La infusió de fulles és molt útil per a combatre les malalties de les vies respiratòries, bronquitis, constipats, grip, asma. Mitja fulla per tassa fent-la bullir durant 10 minuts; 2-3 tasses al dia; en més quantitat pot provocar gastroenteritis.

ALEXANDRE PIZÀ

Solucions als mots encruats: Horitzontals: 1. Son Verdera. 2. aviació. Uc. 3. lacti. bona. 4. oro. delmar. 5. mitridat. o. 6. ós. o. ir. an. 7. n. real. oda. 8. isangl. bar. 9. cactàcies. 10. C. apitrar.

Verticals: 1. salomònic. 2. ovaris. sac. 3. Nicot. rac. 4. vat. roenta. 5. ecidi. agap. 6. ri. edilici. 7. doblar. it. 8. e. OMT. òber. 9. runa. adasa. 10. acaronar. r.

"SIETE PINTORES", Galeria Javier Gas-
talver. Ciutat.

Pintura. Nova galeria, que inaugura amb aquesta exposició. Successora de "Center Galeria d'Art", es presenta amb altres plantejaments, que arriben fins al canvi d'idioma, al menys en aquesta primera ocasió.

El jove galerista aposta pel circuit comercial (pintors professionals, promocions, fires, currículums, New York...). L'obra exposada respon a aquests criteris.

ENRIC MOLINA, Galeria Arrels. Caldes
d'Estrac (Barcelona).

Tapissos. NUSOS 89 és el nom que ha posat a aquesta exposició de tapissos. Coneixent Enric des de fa anys, no dubtam que la seva obra aportarà elements nous en aquest vell art de teixir.

ARIANNE, Na Batlessa. Artà.

Pintura. En aquest bell edifici, a les seves sales adaptades per exposar-hi, Arianne ens ha volgut mostrar les seves obres. Aquarel·les que configuren una col·lecció cuidadosament elaborada, de temes locals. Fet a mida.

"COL.LECTIVA", Altair. Ciutat.

Pintura i escultura. Comença la temporada amb aquesta exposició que en conjunt es pot catalogar de sèria. Advertim qualche pintor amb traces de "professionalització" que pensam que no fa cap bé a la seva obra.

FERNANDO DE LA JARA, Sa Pleta Freda.
Son Servera.

Pintura. Cridanera obra que crea sensació de densitat, dins una atmosfera que quasi es pot tocar.

J. DAQUINO, Sa Nostra. Sant Llorenç.

Ceràmiques. Bigarrada col·lecció que deixa clara la capacitat d'ofici de Josep.

JAUME FALCONER, Molí d'En Xina. Al-
gaida.

Exposició important, per la seva globalitat i profund sentiment. Multidisciplinària en la seva presència, unitària en la seva concepció, la raó guia i ordena, la intel·ligència fa de filtre. El resultat és impressionant.

JAUME PINYA, Altair. Ciutat.

Pintura. És d'agrair a Bernat Rebassa que ens ofereixi la possibilitat de contemplar aquesta exposició. Després del panorama carrincló de la majoria d'exposicions que podem veure en aquest començament de temporada, aquesta obra de Jaume Pinya és absolutament personal. Amb el seu llenguatge poètic, sense caure en tòpics, les obres (si és que es pot parlar d'obres, perquè quasi és UNA OBRA el conjunt) generen espais vius, activen sensacions dormides, tranquil·lament creen assossec. Jaume ha treballat durant molts anys, sèriament, per a ell, sense concessions, i això es nota.

X. ARMENTER, Bisart. Ciutat.

Pintura. Segons hem llegit reiterativament, l'artista ha vingut de New York, ha pintat i se n'ha tornat. Essent bona l'obra exposada, trobam a faltar aquest assossec que els vins bons. En aquests ambients del circuit això deu ésser un valor.

MATEU BAUZA, Pelaires. Ciutat.

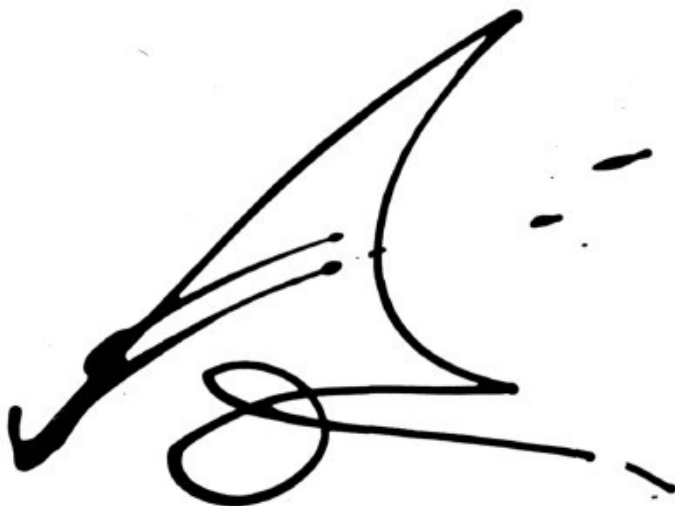
Pintura. El millor és llegir el catàleg.

GLORIA, Molí d'En Xina. Algaida.

Monòlegs. Organitzat per l'Obra Cultural Balear, Delegació d'Algaida. Glòria ens obsequia amb els seus monòlegs, de gran agudesesa en l'argument i acuradament presentats.

INTERPRETACIONS=

Un sac de patates té, plàsticament, la força de la seva presència, del seu volum i, junt amb els "graffitys", olor i ombres, forma qualque cosa que situada en el seu espai transmet sensacions: és una obra d'art. És clar que tot això és una interpretació a estómac ple. Una altra manera de veure'l, una altra INTERPRETACIÓ és la del que duu dos dies sense menjar: patates = menjar. Dóna a pensar en allò que l'art és innecessari, és un invent dels burgesos, és una altra INTERPRETACIÓ.

VATSARI

EL RACÓ DE LA MÚSICA

GRUP D'EN BIEL MAJORAL

El mes passat vos informàvem de l'actuació feta p'en Biel Majoral, Toni Artigues i Delfí Mulet a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada, molt prop de Perpinyà, dins la Catalunya Nord.

L'actuació estava inclosa en una mostra de música dels Països Catalans, on hi participaven, a més, Rafel Ferrer, Ovidi Montllor i Toti Soler, una orquestrina local i un grup de rock.

Els recitals es feien a la plaça de Prada per tal que la gent del poble pogués també acudir-hi. El realitzat pel grup d'en Biel Majoral va ésser molt ben considerat malgrat alguns denous que es produïren durant l'actuació amb un immigrant espanyol que els va insultar i exigia que es cantàs en foraster, dient que "esto es España". Això va rompre el ritma de l'actuació, encara que la gent de la Universitat i la de Prada mateix s'ho passaren bé escoltant les cançons de

festa i de feina dels mallorquins.

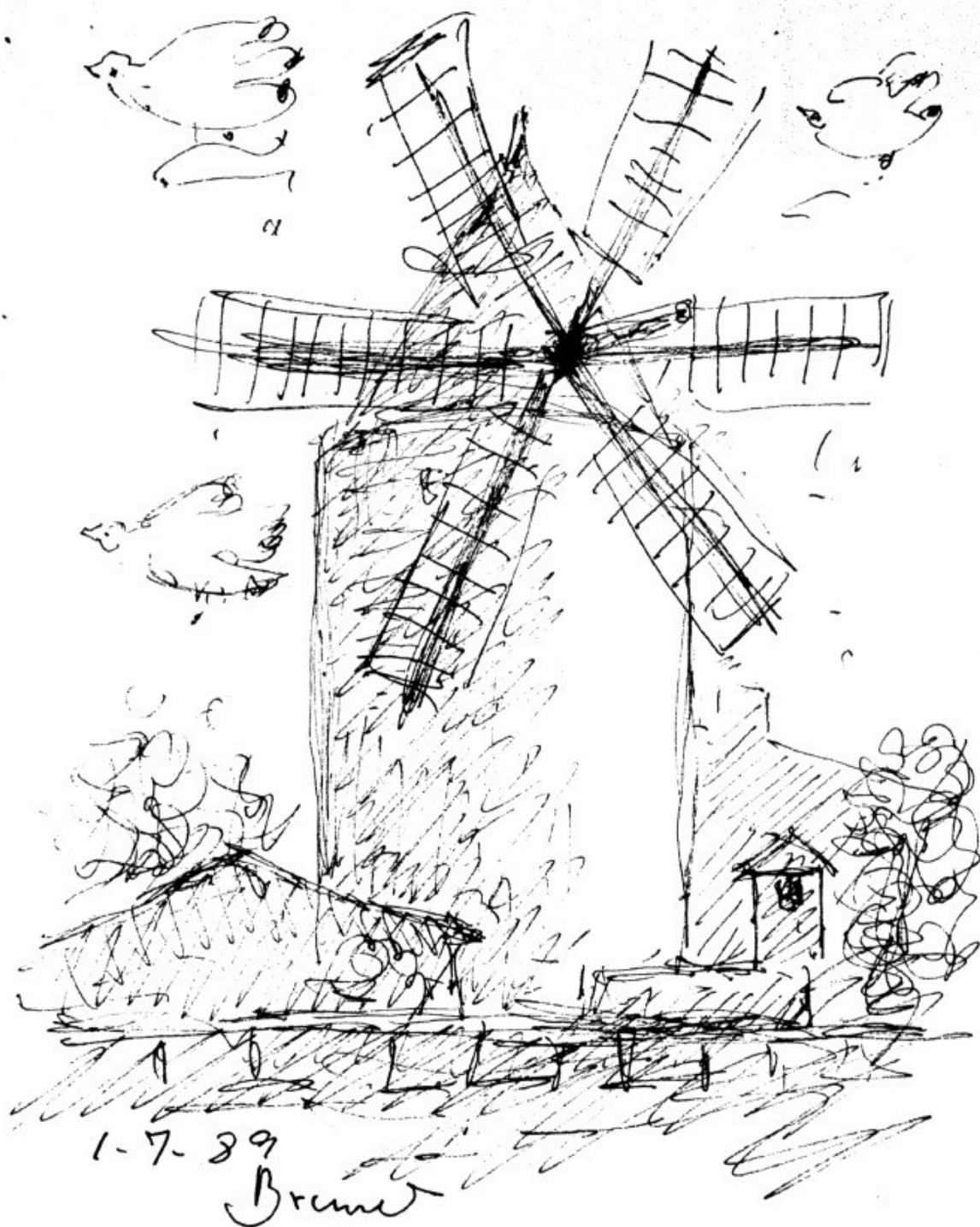
Cal també mencionar i destacar l'actuació de l'Ovidi i el Toti que, malgrat les deficientes condicions acústiques, demostraren de sobres la seva professionalitat i el seu domini de la veu, recitat i guitarra. Un gran recital que condemnà el públic a escoltar i aplaudir amb sinceritat.

ALTRES ACTUACIONS.

L'Orquestrina d'Algaida ha continuat actuant arreu de l'Illa, encara que ja amb un poc menys d'assiduitat, donat que ja s'acaba la temporada. L'èxit ha continuat de la mateixa manera que durant la resta de l'any.

Sa Banda Calderona ha fet també un parell d'actuacions amb bastant d'èxit, començant ja a connectar amb la gent que, de cada vegada més, sap el que va a escoltar.

DELFI MULET

Com a continuació de la tasca començada el mes passat de reproduir les obres plàstiques que sobre alguns racons del poble realitzaren els participants en el cursset de dibuix amb model del Molí d'En Xina, aquest mes vos oferim aquest excel·lent dibuix de l'artista manacorí Miquel Brunet.

ES CARRER BEN NET

- Bon dia, ja ha refrescat, eh!
- Sí, tanta sort que ha plogut.
- Quin desastre que ha fet s'aigo per segons quins llocs!
- I molts s'haguessin pogut evitar si sa gent fes més cas des torrents i no hi construís dedins i no hi tiràs tanta brutor amb s'escusa que no plou mai.
- I xerrant d'aigo, m'han dit que s'Ajuntament n'ha trobada tanta i tanta.
- Voleu dir que és cert ?
- Això diuen.
- Ja aniria bé. Però lo que primer hauria de fer és posar es clavegueram. Amb totes aqueste siquis que han fet! Ja les podien haver aprofitades!
- Bon dia, de què xerrau ?
- De s'aigo que ha trobat s'Ajuntament.
- Podeu pensar ! No ha trobat res. Això sí, hi havia una maquinota pel camí que feia un forat, però l'han haguda d'aturar.
- I què passa per Ses Maioles ?
- Que volen s'electricitat i s'Ajuntament no la posa. Es dia des plenari ja volien organitzar una manifestació. Saps que s'hi va posar de nirviós es Batle! Es cul li feia bimbolles.
- Si el posa nirviós, això és lo que hauríem de fer noltros.
- I ara ? Per què ?
- Per moltes coses. Ja ho he dit. Perquè d'una vegada mos posin ses aigües brutes i netes, perquè es municipals se n'encarreguin més de sa circulació. Ja està bé de cotxos i motos mal aparcats a Plaça, de renou i de carreres pels carrers. Ja ho veureu com passarà qualque desgràcia.
- Tens raó, ets joves van com a "locos" amb ses motos i es cotxos, és un desgavell. És municipals haurien de posar multes.
- I què pensau comprar moltes coses per sa Fira ?
- Jesús, lo de sempre. Que sabeu si hi haurà festa ?
- No, no sé res.
- Ni jo tampoc.
- Al.lotes, hem perdut facultats; abans ho sabíem tot i ara mira si hi estam poc informades !!
- Si voleu que vos digui sa veritat, a jo m'és ben igual. Bé, me'n vaig que avui hem de menjar caragols a ca nostra i som una gentada.
- Jo també me'n vaig. Avui hem vermat i ara feim es vi. Sé cert que serà es millor de tot es poble.
- Mare meva! no sé que passa darrerament per Algaida, tothom se creu que fa es vi més bo del món. Ja me'n duràs una botella i el tastaré.
- Fieta, això són aficions. Uns lletgeixen, uns altres escriuen, uns altres fan negocis i uns altres fan vi.
- Meam tu, i com està lo de ses eleccions? Sa gent des partits polítics de per Algaida què diu.
- Jo lo que crec és que aquests des PSOE volen torriar a guanyar i les han adelantades aposta. Ja veurem si es partits mos organitzen qualque miting. Jo aniré a tots a veure quines mentides diuen. Bé me'n vaig. Ja en parlarem. Adéu.
- "Diós".

SA GRANERA

avui :

LES NOSTRES POSSESSIONS

SON LLUBÍ

Aquesta primitiva alqueria, coneguda antigament amb el suggestiu nom de "S'Alqueria Vella", és la que avui intentarem descriure: la coneixem com Son Llubí. Està situada al Quarter I i les seves terres confronten a tramuntana amb So Na Móra Nou, també anomenada Ca N'Abdon; a llevant amb Son Llubinet i altres establits de Son Maig; a migjorn amb el Camí Vell de Pina i la possessió de Son Maig; i a ponent amb el Camí Vell des Rafalet, o carretera de Sencelles, i els establits des Camp den Peirés.

Al cadastre de l'any 1603 trobam que la propietat pertanyia a Sebastià Oliver de Jaume i que "el Rafal que li havia donat llur pare" estava valorat en 1200 lliures. Pel cadastre de l'any 1626 sabem que era propietat de Miquel

Oliver "Llubí" i que per la possessió tenia assignada una renda anual de 85 lliures.

Al llibre de Jeroni de Berard "Viaje a las Villas de Mallorca" i com a complement explicatiu del mapa, hi ha la cita referent a Son Llubí on diu que produïa aleshores vinya, blat i bestiar, essent el seu propietari de la coneguda família Oliver d'Algaida.

La història d'aquesta possessió ha quedat lligada a la de la família Oliver de Cas Metge Jordi, que en fou propietària des de la segona meitat del segle XV fins fa només tretze anys. Ens ho demostra el fet que fins al segle passat afegien després del nom i cognom l'apèndix "de S'Alqueria Vella" a tots els escrits referents a la família.

Els darrers propietaris d'aquesta nissaga foren durant el present segle els següents: Don Gabriel Oliver Mulet, que a la seva mort deixà Son Llubí al seu fill Antoni Oliver Roca que la conservà fins a la seva mort ocorreguda l'any 1962. Després passà al seu fill Gabriel Oliver Ribes, que finalment la posà a la venda l'any 1976 essent adquirida per Don Andreu Oliver "Castellitxo", aleshores president de la Federació Balear de Ciclisme, que la conservà fins a la seva mort, el 9 de juliol de 1981, per passar després a la seva vídua D^a. Trinidad Riera Batle, que és la propietària actual.

L'estadà més antic de qui tenim referències orals de Son Llubí fou l'amo'n Pere Mulet Oliver que hi va entrar just acabat de casar ara fa uns 67 anys. S'hi devia trobar a gust per Son Llubí perquè allargà la seva estada durant uns 40 d'anys i, quan es va retirar, hi deixà la seva filla Joana-Aina Mulet Coll, casada amb l'amo'n Joan Palmer, fins que tengué lloc la venda de la possessió, 13 anys després. Posteriorment i ja amb el nou propietari, habità a

Son Llubí l'amo'n Jaume "pinero", casat a Sant Jordi, que ho deixà al cap de dos anys. De llavors ençà les cases no han tornat a ésser habitades de manera continuada, ja que l'amo'n Biel Fullana de Porreres, que és l'actual estadà, pernocta molt sovint a Montuiri i només hi va per cuidar la guarda d'ovelles i sembrar les pastures de la possessió.

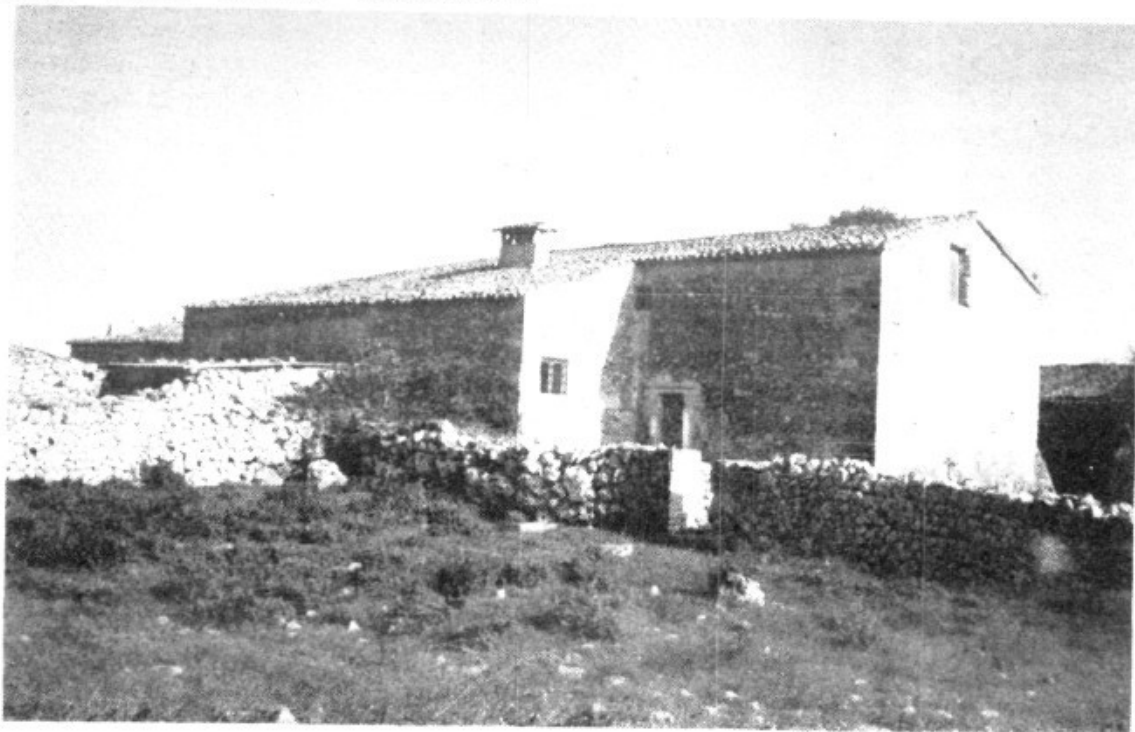
Les 96 quarterades d'extensió actual de Son Llubí poden classificar-se en 75 de conradís i la resta pletes i garri-ga. L'accés més antic de les cases és el que enllaça amb el camí vell de Pina; l'altre és més modern i es va fer quan s'amplià la possessió, temps enrera, amb la compra del Figueral de Ses Cusses, dit així perquè segons conten fou adquirit amb els beneficis de la venda de dues cusses (valuosos exemplars, valga'm Déu!).

Les cases de Son Llubí formen tot un cos amb les veïnades de Son Llubinet i les dependències d'ambdues possessions formen un sol nucli en consonància amb l'antic nom d'Alqueria Vella que va tenir antigament. Les cases estrictes

són molt antigues i fa uns 37 anys que tengueren la darrera reforma, afectant el celler primitiu que tenia el seu accés per una escalonada exterior, situada entre Son Llubí i Son Llubinet al frontis principal. Aquest celler havia estat emprat fins llavors com a dormitori del pastor "de sempre", l'amo'n Bernat Amengual "Tianet", que s'acabava de retirar. A la part de darrera hi feren un graner i a la del frontis principal una portassa, que quedà motejada com "la del celler". També havien construït anteriorment una nova cisterna, perquè els anys de molta sequera anaven escassos d'aigua, arrambada al frontis principal vora el portal forà (vegeu fotografies).

Davant les cases hi ha el porxo del forn de coure pa, que antigament també protegia un molí de sang avui desaparegut i del que no fa massa anys encara quedaven restes del bassament de pedra. Vora aquest porxo també hi ha l'estable amb el sostre de palla al seu damunt; les solls de porcs i una porxada davant les figueres de moro amb un gran colomer estan avui en desús i mig abandonades. Tocant a les figueres de moro hi ha crescut un gran exemplar de pi mediterrani ("pinus halepensis"), que fou sembrat ara fa uns 53 anys pel Sen Joan, missatge aleshores de la possessió, perquè servís de posada a l'aviram de Son Llubí. Ha crescut d'una manera desmesurada

segurament per la proximitat del femer que l'ha nodrit d'humitat.

Els sestadors vells estaven situats al racó format pel Sementer Gran i el Sementer de Sa Cova. Posteriorment, en temps de l'amo'n Joan Palmer n'edificaren uns altres més moderns i avui és l'única dependència amb bestiar de la possessió. La guarda d'ovelles -ens contà madó Joana-Aina- oscil.lava entre les 100-120 unitats; també, a més del pastor, tenien porquer, dos missatges i tres o quatre figueraleres de temporada, que pernoctaven a la caseta del sequer situada al Figueral de Ses Cusses. Fa uns anys aquesta caseta, que tenia un original sostre de pedra, fou reformada i ampliada per convertir-la en residència de la senyora. Per altra banda, com que Son Llubí és lloc fred, les gelades solien socarrar els ametllers i per aquest motiu la producció d'ametlles no superava mai els 100 hectòlitres.

Dels topònims de la possessió hem de destacar: el Sementer Gran, ja esmentat, d'unes 30 quaterades d'extensió; es Sementer de Sa Cova de devers 12 quaterades, dit així perquè hi ha una cova prehistòrica catalogada al Corpus de Toponímia de J. Mascaró Passarius, utilitzada en altre temps per tancar o triar les ovelles; es Figueral de Ses Cusses, de devers 11 quaterades

d'extensió; sa Pleta, d'una vintena, i dos Pletons més petits; sa Tanca des Fornàs, d'ametllerar, i es Fornasset, de garrovers.

Travessant la possessió de Son Llubí hi ha un antic camí que, segons fonts orals, menava a la Pau de Castellitx. Passava vora les cases, on encara es conserva una cisterna pública, i anava a parar al revolt de l'actual carretera de Pina. Un tros d'aquest camí ha estat asfaltat recentment.

A les terres de Son Llubí no hi ha cap pou ni font natural, però, a més de les dues cisternes, tenen un gran aljub coronat per un hermós coll amb capelleta ojival (vegeu fotos), erosionada pel fregament continuat de la corda de la corriola. Avui aquesta feina la fa una moto-bomba impulsora submergida dins l'aljub.

Acabarem amb unes estrofes del Cançoner Popular dedicades a Son Llubí que diuen així:

-Madona de Son Llubí,
que ja teniu sa llet cuita ?
-Ses euveies no n'han duita
i es pastor no sap munyir.

Text i fotografies:

MIQUEL SASTRE "FIOLET"

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

Dissabte dia 14 d'octubre, dia de SA FIRA, a les 20'30, a la RECTORIA, celebrarem la tradicional Assemblea General.

ORDRE DEL DIA

- 1.-Relació de les activitats que s'han duit a terme durant el curs 1988-89.
 - 2.-Presentació de l'estat de comptes.
 - 3.-Elecció de president.
 - 4.-Projectes pel curs 1989-90.
 - 5.-Precs i preguntes.
- ...I en acabar, SOPAR.

Després de la dimissió de Jerònia Oliver, l'Assemblea va donar el vot de confiança a la junta perquè triàs nou president. La junta va creure oportú que ho fos en funcions Antònia Maria Mulet fins a la celebració de la nova Assemblea.

Si estau interessats en presentar-vos per a president o en formar part de la junta directiva, posau-vos en contacte amb qualsevol de nosaltres.

Aquests són els integrants de la junta directiva del curs 88-89:

Miquel Serra	Jerònia Oliver	Tomeu Salas
Joan Mulet		
Joan Mulet	Catalina Ballester	Jerònia Cañellas
Sebastià Verger	Onofre Vanrell	Antònia Fullana
Jaume Oliver	Joana Vanrell	Francisca Verger
Catalina Martorell	Miquel Sastre	Antònia Maria Mulet

Grup d'excursionistes al Caló d'En Farrutx.

EXCURSIÓ

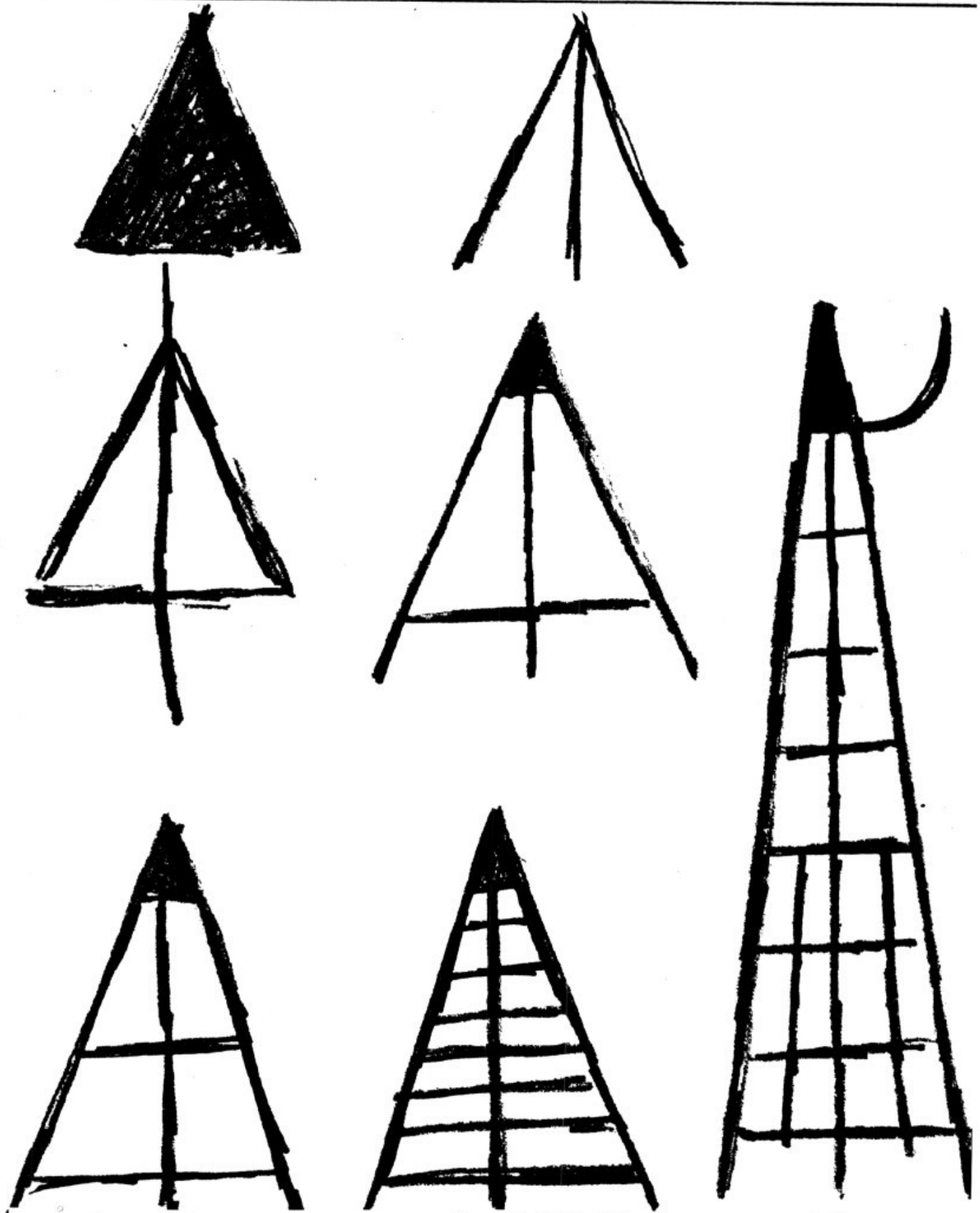
Diumenge dia 22 d'octubre a CALA MÀRMOLS. És una passejadeta per vorera de mar. Sortida a les 9 h. de Sa Plaça. Apuntau-vos a Catalina Martorell (66.52.61) o a Antònia Ma. Mulet (46.25.35).

Aquests són els de Sa Talaia d'Albercutx.

Moment de l'actuació de Na Glòria al Molí d'En Xina.

En Jaume Falconer presenta aquests dies al Molí d'En Xina una exposició que no dubtam a recomanar-vos. Aquí teniu alguns dels motius que hi trobareu. Insistim en el nostre consell: visitau-la.

BATICOR (Cont.)

TUP-TUPI!!! Na Magdalena Lista Ilor, col.laboradora d'aquesta revista protagonitzarà l'spot nadalenc d'un conegut cava daurat. La novetat d'aquest any és que no la veuen en cap moment. Enhorabona!

Magdalena Corasson i el Gabinet Mèdic de Xefardejos.

Sa Conselleria.

Collaboracions, consells, recomanacions dels nostres lectors per als nostres lectors.

Collaboració de Na Magdalena Rosali Adecastro.

POESIA

El Papa anà a Galícia,
ai quina delícia!
A veure Sant Iago
quina delicadesa!
no té peresa,
no és gens "vago".

Collaboració de Na Magdalena Taipolida.

Com evitar que als moixos els hi caigui el pèl i el deixin per tota la casa.

Agafau el moix i el posau en remull. Quan estigui ben amarat, el treis i el penjau a l'estenedor. A continuació li aplicau la següent loció feta amb: 250 mg. de cola de fuster diluïda, 300 ml. d'aigua de "Lavanda". Al mateix temps de mantenir la casa neta de pèl de moix, vos farà un bon servei com ambientador.

CONSELL.

Del nostre corresponsal Antoni Hiveig de Consell.

La vermada va anar bé. Va fer molt de sol i els vermadors anaren amb tractors a les vinyes. Colliren raïm blanc i negre i se n'anaren a dormir molt cansats.

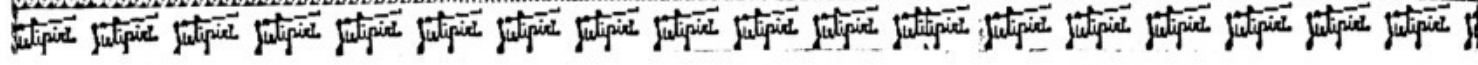
ATENCIÓ!!!!

Al proper número sensacional **ESCLUSIVA!**
Monogràfic dedicat a unes MEMÒRIES secretes.

Jutipiri Jutipiri Jutipiri Jutipiri Jutipiri
Jutipiri
Secció fictícia d'ES SAIG
Dirigeix: Carles Sol.
Col.laboren:
Albert Siquesí,
Gabinet Mèdic de Xefardejos
Magdalena Corasson
Benet Alegre
Magdalena Miraquefaig
i tot el potentíssim equip de la redacció.
REVISTA JUTIPIRI.
EDITA: La Ganyota. Edicions.
IMPRIMEIX: Impla. Sa Carussa.

P I N A

Ja estam de ple dins la tardor. El temps ha refrescat, han fet aparició les primeres brusques, la humitat i les fulles baix els arbres. Els sementers agoretats o plens d'herba o de brullols. Se sembren les primeres pastures. Les ovelles ja no pasturen de nit sinó de dia. Blaves baix de les alzines i ben prest qualque esclata-sang. Verema dins els cups i vi dins els barrals. Moltes figueres ja han acabat i les tardanes estan a la plena. Ametles i garroves dins els sacs i altres que quedaran a l'arbre sense collir. Arriben els primers estornells i qualque tord despistat. Els esbarts de perdius que acaben de créixer i ja han rebut més d'una escopetada: quina llàstima!, no poder esperar que s'obri la veda. Els dies s'escursen i la nit s'allarga. És la tardor un temps trist o tal vegada pot ser alegre, després del bulliciós estiu; temps per pensar o reflexionar, que ens fa veure lo curtes que són les coses. Temps de tranquil·litat, temps de serenor.

Les festes de Sant Cosme i Sant Damià foren, com cada any, un èxit total. Està vist i comprovat que són les festes més íntimes i que senten més endins els pineros. Hi hagué ball de boleros a càrrec de Rapsòdia Espanyola i balls de les regions espanyoles, Missa Solemne concelebrada, homenatge als més Vells, refresc per a tothom i corregudes a peu.

Canviant de tema, l'autocar segueix aparcat al mateix lloc. Diuen que està pendent de judici i no es pot tocar; emperò ho toquen, avui un vidre romput, demà un altre, avui una roda demà una altra. Hem d'esperar mans plegades que estigui esbucats de per tot i sigui molt més difícil moure'l i, en conseqüència, sigui més costós. Quina vergonya! Vaja quin exemple. Si les lleis de la justícia són així no són justes, no és rar que moltes coses vagin així com van, això és anar contra la lògica, els qui han de fer el judici no en llevaran cap de vidre d'enterra, la brutor quedarà allà si els pineros no la lleven. Tanmateix s'ha de llevar, idè com més prest millor.

Hi ha rumors que l'Ajuntament ens donarà una grata sorpresa. "Ojalà" deim noltros. Hem sentit a dir que es fan gestions per comprar la casa vella de Son Palou per fer-hi el local per a ús social de Pina; de moment és el que hem sentit, ja veurem si es du a terme.

Hem vist que l'Ajuntament ha decidit posar trampes als pins d'Algaida en lloc de tallar-los, cosa molt més raonable; no hem sentit a dir res dels de la Plaça de Pina, però és d'esperar que també n'hi posaran perquè cada any també hi ha bosses de cuques.

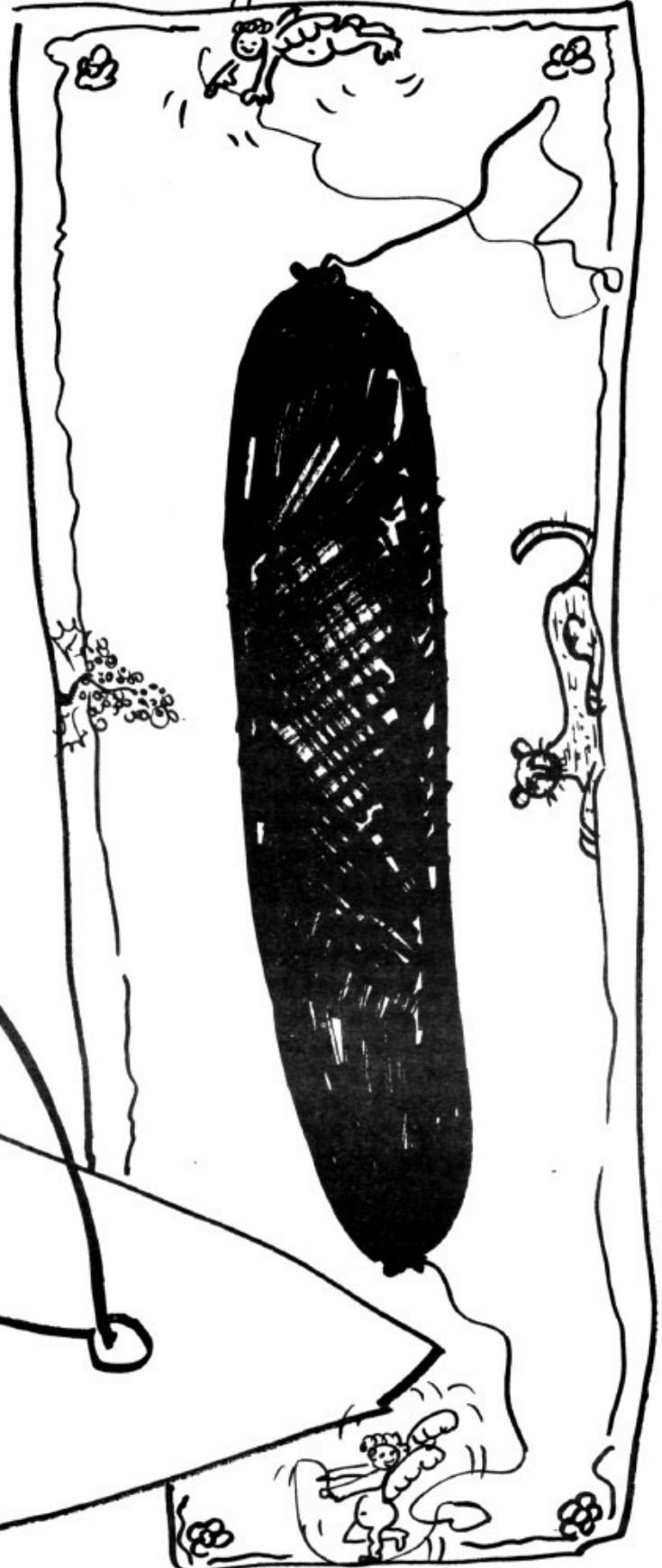
Sabem que és intenció de l'Ajuntament, per les Festes de Sant Honorat, nomenar fill il·lustre d'Algaida el Pare Gaspar Munar i també dedicar-li un carrer. Suposam que aquest carrer serà un del poble de Pina, un dels que ell tantes vegades durant la seva infància hi va jugar i córrer, o tal vegada hi va nèixer. Volem suposar que l'Ajuntament d'Algaida tindrà la delicadesa de posar el seu nom a un carrer del seu poble, és a dir, de Pina; així ho esperen la majoria dels pineros.

Vos donarem les pluges de tot aquest any, ja que molts de mesos no les havíem registrades. Fins dia 28 de setembre han plogut 355'5 litres per m²; aquest estiu ha estat un estiu ploiver comparat amb altres anys. Aquí les teniu per mesos (dades que ens ha facilitat na Marianne):

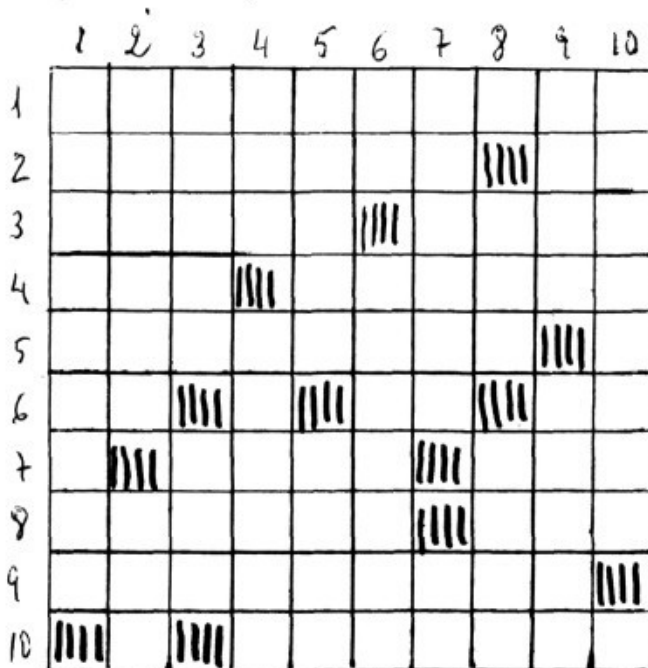
Gener	19'3	Abril	57'3	Juliol	33'2
Febrer	28'7	Maig	23'8	Agost	52'3
Març	42'9	Juny	18'6	Setembre	79'4

XONY RIB, DISENYADOR

SI ELLS HAN FET
LA PASTANAGA, JO
FARÉ EL BOTIFARRÓ.

PASSATEMPS

Horitzontals. 1. Topònim d'Algaida. 2. Aeronàutica. Grup musical d'Eivissa. 3. Relatiu a la llet. Profitosa, útil. 4. Prefixe grec que significa "muntanya". Matar, occir. 5. Contraverí, antídote. Punt cardinal. 6. Mamífer plantígrad. Punt cardinal. Símbol químic de l'iridi. Prefixe negatiu. 7. Punt cardinal. Autèntic, cert. Composició poètica. 8. Nom propi d'home (al revés). Establiment de begudes. 9. Pròpies dels cactus. 10. Cent. Fer força tirant el pit endavant.

Verticals. 1. Pertanyent al rei Salomó. 2. Glàndula femenina (plural). Receptacle de roba 3. Personatge francès que introduí el tabac al seu país. De preu elevat (al revés). 4. Unitat de potència. Calenta, candenta. 5. Cos esporífer en forma de copa. Sou, remuneració (al revés). 6. Símbol de l'iridi (al revés). Propi d'un regidor. 7. Duplicar. Símbol del titani (al revés). 8. Punt cardinal. Organització Mundial del Treball. Molt bo (al revés). 9. Enderroc, material de demolició. Dita pròpia d'un home groller i de poc seny (al revés). 10. Aacariciar, afalagar. Roentgen.

Les solucions als mots encreuats les trobareu a la pàgina 11.

A T R A N I M A C N E
E C O N D U I R S T R
I A A M P E R O M A E
N P F B O T V I N R R
S I C A D L E E S I A
P T E R A I M D E G N
L A G L O P L D E E R
E N C A R R I L A R E
F E I N I T I U A Q V
U J E E M R E D I R O
M A R A T N E I R O G
E R I G I R I D I X I

Sopa de lletres

Es tracta de localitzar deu sinònims de "guiar". Amb les lletres que vos sobrin llegireu uns versos de Miquel Àngel Riera.

Solució a la passada sopa de lletres: Després d'eliminar el nom de deu formes de cuinar els aliments, es llegeix: "Girant l'ullada cap enrera / guaita les ombres de l'avior" (Joan Alcover).

ESPORTS

Aquest mes els esports estan íntegrament dedicats al futbol. En aquest esport només benjamins i grans han començat les seves respectives competicions lligueres. Alevins i juvenils encara hauran d'esperar una o dues setmanes més. Novament vos recordam que enguany a Algaida no hi haurà equip d'infantils degut a que la plantilla era d'onze o dotze jugadors per a tota la temporada; com és lògic, sempre hi ha qualche baixa i hagués estat impossible acabar la temporada; per això no hi haurà equip d'infantils.

BENJAMINS

Ja han començat el campionat de lliga amb nou entrenador, en Toni Mudoy, i de moment tenen un positiu aconseguit a Bunyola on empataren a un gol. Aprofitant que eren les festes de Bunyola, proce-

diren al llançament des del punt de penal i guanyaren els algaidins.

ALEVINS

Estan encara en partits amistosos de pretemporada esperant l'hora de la veritat. Els tres darrers partits han tengut resultats negatius, però esperam que amb la plantilla que tenen acabin en bona posició. Aquests són els tres darrers resultats: Espanya-Algaida 1-0
Algaida-Montuïri 3-5
Algaida-A.Baleares 0-17

JUVENILS

Tampoc han començat la lliga, però han reforçat el punt més fluix que tenien, la porteria, amb un porter que pareix esser de gran qualitat. Segueixen treballant per poder aconseguir bons resultats al llarg d'aquesta tempo-

rada que es presenta molt difícil.

PRIMERA REGIONAL

Aquests sí que ja fa temps que juguen i de moment duen la meitat dels punts que han disputat. És un equip que gairebé no té res que veure amb l'equip de l'any passat. L'any passat es va fer la temporada amb l'esperança de pujar de categoria i enguany sembla que hi haurà feina per mantenir-la. Tothom pensa que si l'Algaida no fitxa un parell de davanters tindrà moltes dificultats per marcar gols. És important, de totes maneres, que de moment no duen cap negatiu i estan en una zona tranquil·la de la classificació. Aquests són els resultats aconseguits:

Algaida-Binissalem 1-0
Bunyola-Algaida 2-0
Algaida-Verge de Lluch 2-2
Rotlet-Algaida 1-1

BIEL BIBILONI

EL RACÓ DEL CINE

Encara que a molts no els agradi, el cinema és per damunt tot un negoci i, per tant, ha de produir i donar grans beneficis a les multinacionals cinematogràfiques; per això és quasi més important realitzar una bona campanya publicitària que oferir una pel·lícula fàcil de pair per a tothom. Una mostra d'això són "Indiana Jones y la Última Cruzada" i "Batman". Així i tot, realitzar un film que agradi a la majoria té el seu mèrit, cosa que han d'acceptar fins i tot els més exigents.

Possiblement serà la darrera vegada que es podrà veure a Indiana Jones en acció, ja que el senyor Spielberg no té intenció d'oferir-li més aventures. D'aquesta manera ens fa viure "La Última Cruzada", on ens mostra un heroi que encara no ha arribat a consolidar una relació amb el seu pare la qual cosa el fa viure, en certa manera, més preocupat per superar aquesta etapa que per resoldre els problemes que li planteja la recerca del Sant Grial. Harrison Ford està acompanyat per Sean

Connery i Denholm Elliot ("Una Habitación con Vistas").

El 1939 Bob Kane va crear el personatge de còmic BATMAN; cinquanta anys després la Warner ens presenta el mateix personatge dins una pel·lícula, acompanyada del muntatge publicitari més important que es coneix en la història del cinema (160 llicències de productes inspirats en aquest personatge). A més, una banda sonora coneguda per tothom abans d'estrenar-se la pel·lícula. A la fitxa tècnica del film hi figura el nom de Tim Bustom (Bitelckus) com a director. Els guinistes són Sam Hamun i Warren Skaaren, i els actors Michael Keaton (Batman), Kim Bassinger, Jack Palance i, realitzant el paper de dolent, ningú millor que Jack Nicholson.

Per això, i davant una cartelera poc atractiva, aquest mes vos recomanem que vegeu, si encara no hi heu anat, aquestes dues superproduccions. Al menys passareu una bona estona.

S.A.M.

UNA XERRADETA... (acabament).
relacions que ha arribat a un moment conflictiu, de desencant, que finalment es resol d'una manera un poc singular. A vegades pens que aquest tipus de relacions i de situacions poden donar peu a que gran part del públic no entengui el que planteja la història.

-I ara, de cara a la propera temporada, quins projectes tens?

-Tenc una sèrie de projectes; un d'aquests com a productor amb en Camilo José Cela per rodar 13 capítols dels viatges ("Viaje a la Alcarria...") per a ses televisions autonòmiques. Com a director, no tenc res tan imminent, només m'interessen ses històries que jo pugui generar, no m'he plantejat dirigir per encàrrec; tenc en marxa el guió d'una història que transcorre a Mallorca, basada en s'enfrontament de sa nostra cultura davant l'arribada del turisme; aquesta història està plan-

tejada a través d'un personatge que vaig conèixer a Son Servera; malgrat això, no està basada en fets reals.

-Com a professional, te deu interessar molt el que fan els altres directors. Quines pel·lícules t'han agradat més aquesta temporada passada?

-La que més m'ha agradat ha estat "Amistades peligrosas", és una pel·lícula extraordinària, té moltes coses bones, guió, interpretació... I de les pel·lícules espanyoles me va agradar mot la d'en Gonzalo Suárez "Remando al Viento". També és interessant el treball que ha fet fins ara n'Agustí Villaronga, pens que és un bon mestre del cine.

Moltes gràcies, Toni. Desitjam que tinguis sort amb els teus projectes.

S.A.M.

NOTICIARI

INFORMACIÓ DE LA COMISSIÓ PRO-RESTAURACIÓ DE L'ORGUE D'ALGAIDA

A la reunió que celebrà la Comissió dia 7 de setembre es feu la relació de l'estat de comptes.

A la subhasta s'aconseguien 430.600 pessetes que, sumades a les diferents subvencions que ja esmentàrem al SAIG anterior, fan un total de 640.000 ₧. I així, amb aquests doblers, l'òrganer Pere Reynés ha pogut començar la restauració. En primer lloc ha desmuntat l'orgue i n'ha fet una classificació dels tubs (segles XVII i XVIII) que estan en pitjor estat del que es pensava. Cal enviar-los a Barcelona. Del teclat es canviaran 6 peces.

Si voleu fer algun donatiu el número de la llibreta que la Comissió va obrir a l'oficina d'Algaida de "La Caixa" és el 7153-15.

El membres de la Comissió Pro-Restauració de l'orgue són:

Antoni Mulet, de la Comissió d'orgues històrics.
Bernat Sureda, del Coro Parroquial.
Jerònia Cañellas, de la Banda de Música.
Jaume Oliver, del Consell Parroquial.
Joan Balaguer, de l'Orfeó Castellitx.
Antònia Sitjar, regidora de Cultura de l'Ajuntament.
Antoni Gili, Rector de la Parròquia.
Antoni Oliver, organista.
Antònia Mª Mulet, de l'O.C.B.

UNA XERRADETA AMB...

en TONI CAPELLÀ

Ens hem reunit avui a fer un cafè amb en Toni Capellà "Mariano" per parlar de la seva participació com a productor i director d'un dels capítols de la sèrie "Delirios de Amor".

Pel nostre Racó del Cinema era el personatge que més ganes ens feia entrevistar, ja que, com a algaidí, és l'element més representatiu dins el món del cinema. Ens ha sorprès i, al mateix temps, agradat força la seva disposició i el seu tarannà que ens ha permès introduir-nos una mica més dins aquest món màgic.

-Toni, com va néixer la teva curulla pel cinema?

-Vaig començar fa uns 10 anys. Abans havia treballat amb altres coses que no ems satisfien gaire, i lo del cinema sempre havia estat un tema pendent; va ser quan em vaig decidir a deixar-ho tot i anar a París; allà vaig estudiar un any, hi anava amb la idea de quedar-m'hi, però com que els francesos no tenen gaire simpatia pels mallorquins vaig partir cap a Madrid on vaig estudiar direcció durant tres anys.

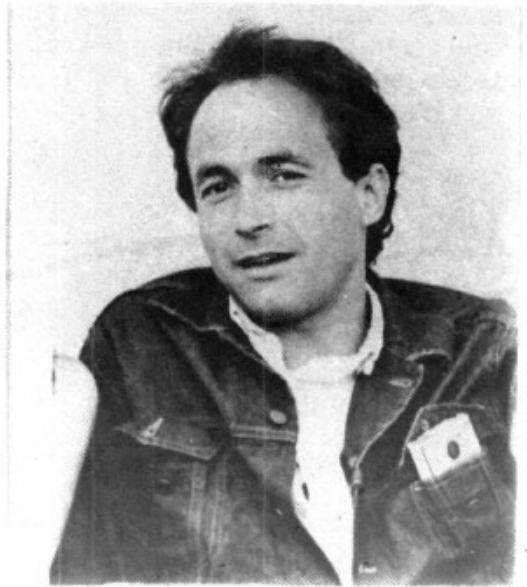
-Com estan els estudis de cinematografia a Madrid?

-És una escola molt rudimentària, però és lo únic que hi ha; el que sí té de positiu és que allà coneixes molta gent que t'estimula a fer coses; se formen grups i neixen projectes; és una escola on s'estudia teatre, disseny, música..., de totes maneres, a un nivell molt elemental i amateur; per exemple, un dels millors productes que hi ha actualment a Madrid ha sortit d'aquesta escola: és el TAI (Taller de Artes Imaginarias).

-Ens podries parlar un poc dels teus primers projectes.

-Quan vaig acabar, vaig treballar en produccions privades i això em va

ajudar a conèixer la mecànica de l'ofici. També, per altra part, als alumnes del darrer curs ens proposaren dirigir entre tots un llargmetratge, dirigint 10 minuts cada un; la idea no es va dur a terme; passat un temps, amb quatre companys de l'escola reemprenguérem el projecte i el presentàrem a na Pilar Miró i d'aquí va sortir "Delirios de Amor". La pel·lícula no va anar bé, ni estèticament i econòmicament.

-I la sèrie "Delirios de Amor", com va sortir?

-Partint de la pel·lícula, presentàrem un projecte de la sèrie a Televisió; va interessar, ja que presentàrem una sèrie de directors que no eren pròpiament del món del cinema, però que eren creatius, avalats per treballs anteriors (Imanol Arias, Luis Eduardo Aute,...).

-Conta'ns un poc de què va l'episodi que tu dirigeixes.

-Bé, a jo m'agrada treballar a partir dels diferents tipus de relació que se pot establir en una parella. Aquest episodi conta una d'aquestes

Segueix a la plana anterior.